Toelichting op het peilbesluit voor Polder Zegersloot

Partiële wijziging voor peilvakken

OR-4.14.1.2, OR-4.14.1.4, OR-4.14.1.5 en OR-4.14.1.6

droge voeten
schoon water

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Waarom een nieuw peilbesluit voor Polder Zegersloot?

Eén van de kerntaken van het hoogheemraadschap van Rijnland (hierna Rijnland) is het beheren van het oppervlaktewaterpeil. Het vaststellen van peilbesluiten is als plicht belegd bij de waterbeheerder in de Omgevingswet (art. 2.41). In 2025 heeft Rijnland de Nota Peilbeheer vastgesteld. Deze nota biedt de beleidskaders voor het peilbeheer en de peilbesluiten waar het waterschap verantwoordelijk voor is.

In de Nota Peilbeheer staat het uitgangspunt dat een peilbesluit actueel moet zijn. Voor Polder Zegersloot is dat niet het geval, omdat de peilen in de praktijk niet overeenkomen met de peilen uit het vigerende peilbesluit.

Deze toelichting dient als onderbouwing voor het nieuwe peilbesluit. Dit nieuwe peilbesluit is administratief van aard. Dat wil zeggen dat er in praktijk niets wijzigt omdat de huidige praktijkpeilen worden vastgelegd en daarom is de toelichting beknopt. Er worden geen peilvarianten uitgewerkt, waardoor principes als water en bodem sturend niet van toepassing zijn. Ook wordt er niet ingegaan op de ecologie en waterkwaliteit in het gebied.

Inhoud

Waarom een nieuw peilbesluit voor Polder Zegersloot? 2
Samenvatting 4
1. Ligging en huidig peilbesluit 6
  1.1. Ligging 6
  1.2. Huidig peilbesluit 7
2. Gebiedskenmerken en belangen 8
  2.1. Bodemtype 8
  2.2. Hoogteligging en maaivelddaling 8
  2.3. Landgebruik 10
  2.4. Overige functies en waarden 11
3. Watersysteemanalyse 12
  3.1. Analyse huidig peilbesluit 12
    3.1.1. Peilvakindeling en peilen in de praktijk 12
    3.1.2. Functiefacilitering 14
4. Peilvoorstel 16

Samenvatting

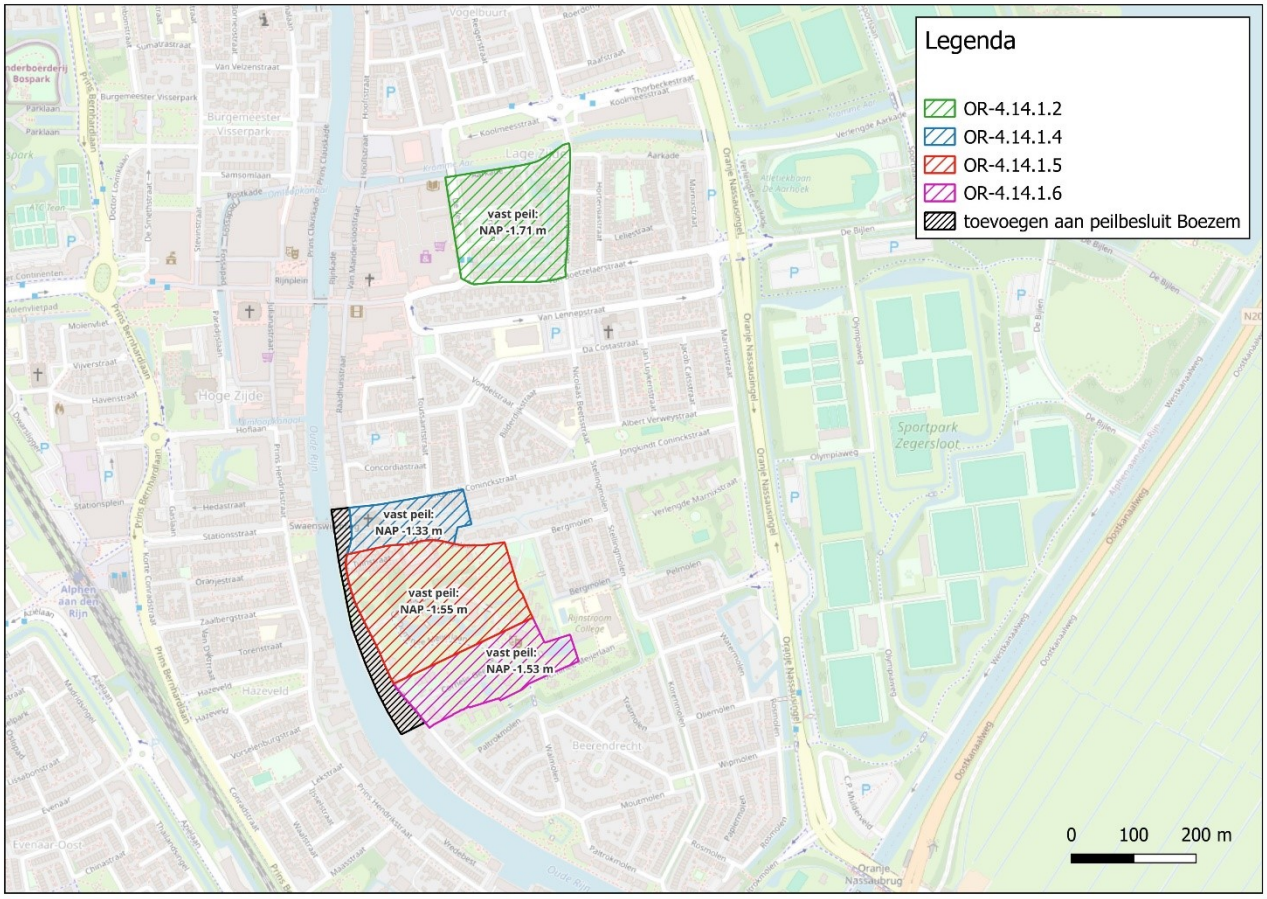
Polder Zegersloot ligt in de gemeente Alphen aan den Rijn. Het peilbesluit voor Polder Zegersloot wordt partieel herzien, omdat de peilen uit het vigerende peilbesluit niet overeenkomen met de praktijkpeilen. De reden hiervoor is waarschijnlijk dat in het vigerende peil uitgegaan is van foutieve meetinformatie waardoor niet de juiste praktijkpeilen zijn opgenomen in het peilbesluit. Dit partiële peilbesluit heeft als doel om dit te herstellen zodat de peilen in het peilbesluit weer overeenkomen met de peilen in de praktijk. Het peilvoorstel gaat uit van de huidige praktijkpeilen (die al minimaal 15 jaar aanwezig zijn) omdat bij er bij deze peilen geen problemen zijn en het watersysteem (inclusief kunstwerken) op dit peil is ingericht. In de praktijk wijzigt er dus niets en zijn de wijzigingen dus slechts administratief. Er zijn dus ook geen maatregelen nodig. Omdat de peilvakken klein zijn (1 – 5 ha) en het peil gereguleerd wordt met vaste stuwen, wordt er geen dynamisch peil voorgesteld,

Onderstaande tabel en kaart geven het peilvoorstel weer.

Tabel 1: Peilvoorstel, huidig peilbesluit en praktijkpeilen

Peilvak	Peilvoorstel (m NAP)	Huidig besluit (M NAP)	Praktijkpeil (M NAP)
OR-4.14.1.2	-1,71	-1,67	-1,71
OR-4.14.1.4	-1,33	-0,97	-1,33
OR-4.14.1.5	-1,55	-1,62	-1,55
OR-4.14.1.6	-1,53	-1,37	-1,53

Voor de peilvakken geldt een beheermarge van 10 cm boven en onder het streefpeil.

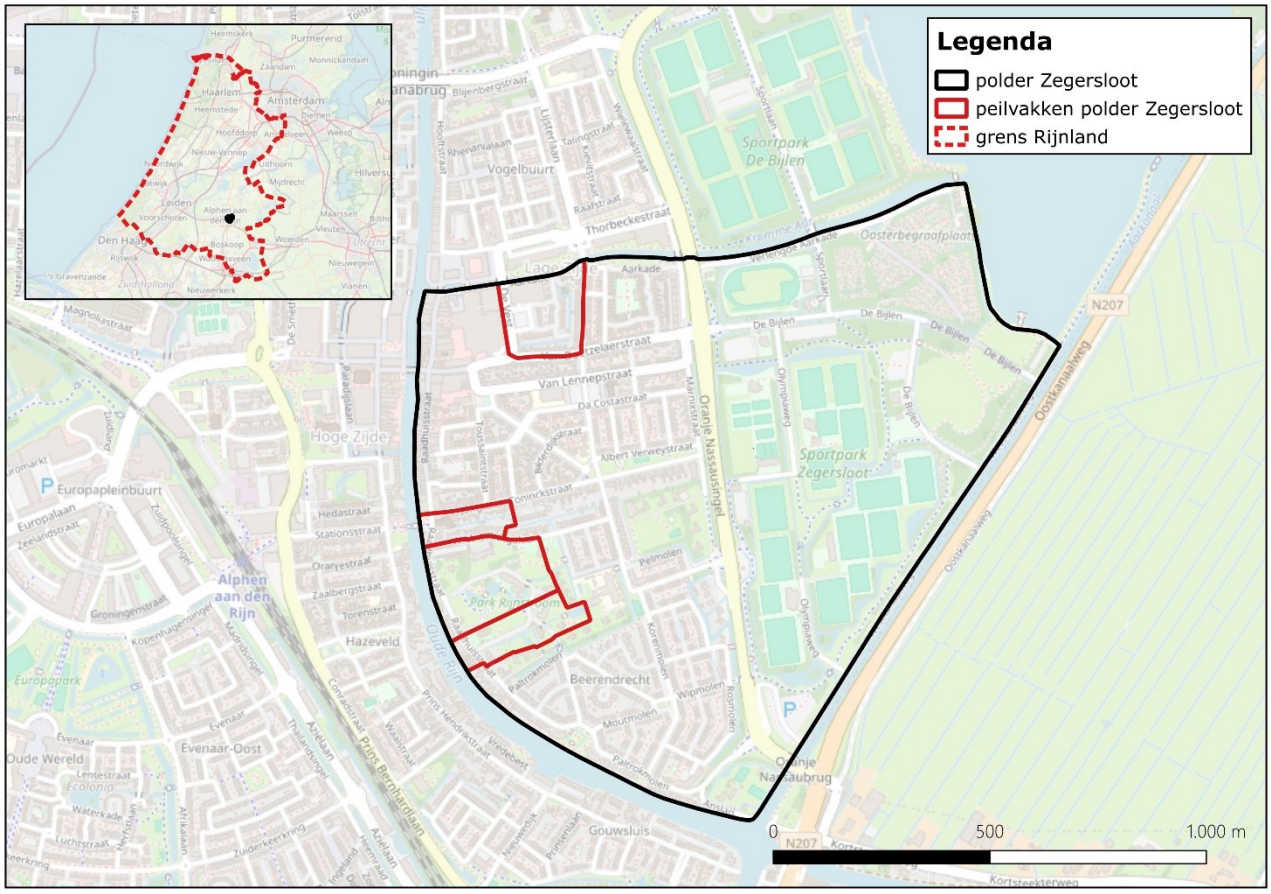

Figuur 1: Peilvakindeling peilvoorstel

1. Ligging en huidig peilbesluit

1.1. Ligging

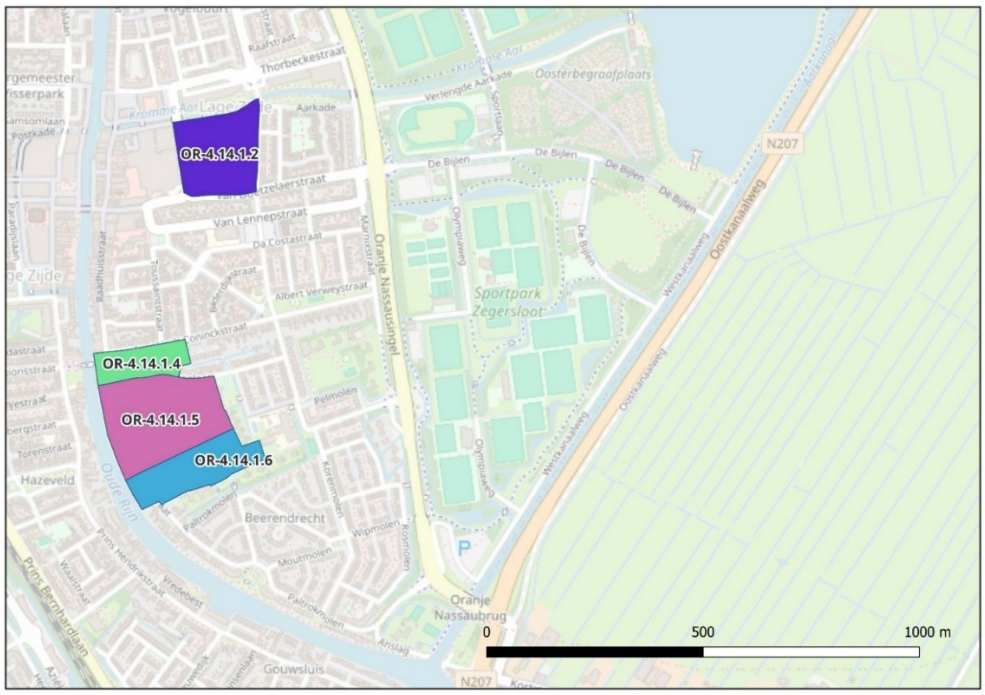
Polder Zegersloot ligt in de gemeente Alphen aan den Rijn in de provincie Zuid-Holland. De polder wordt begrensd door de Oude Rijn in het westen, de Kromme Aar in het noorden en het Aarkanaal en de Zegerplas in het oosten.

Figuur 2: Ligging peilvakken polder Zegersloot

1.2. Huidig peilbesluit

Het huidige peilbesluit is vastgesteld in 2009. Op onderstaande kaart en tabel zijn de peilvakken en peilen conform dit peilbesluit aangegeven. De peilvakken hebben een vast peil.

Figuur 3: Peilvakken peilbesluit 2009

Tabel 2: Huidig peilbesluit

Peilvak	Streefpeil (m NAP)
OR-4.14.1.2	-1,67
OR-4.14.1.4	-0,97
OR-4.14.1.5	-1,62
OR-4.14.1.6	-1,37

2. Gebiedskenmerken en belangen

De gebiedskenmerken zijn van belang voor het peilbeheer. Het peilbesluit heeft als hoofddoel het faciliteren van het landgebruik en andere maatschappelijke functies. Daarbij is het formele landgebruik conform het bestemmings- of omgevingsplan juridisch maatgevend. Hieraan zitten echter wel grenzen die met grotere weersextremen als gevolg van klimaatverandering soms dichterbij komen. Bij de peilkeuze moet een afweging worden gemaakt waarbij alle relevante, soms conflicterende, belangen bestuurlijk worden meegewogen.

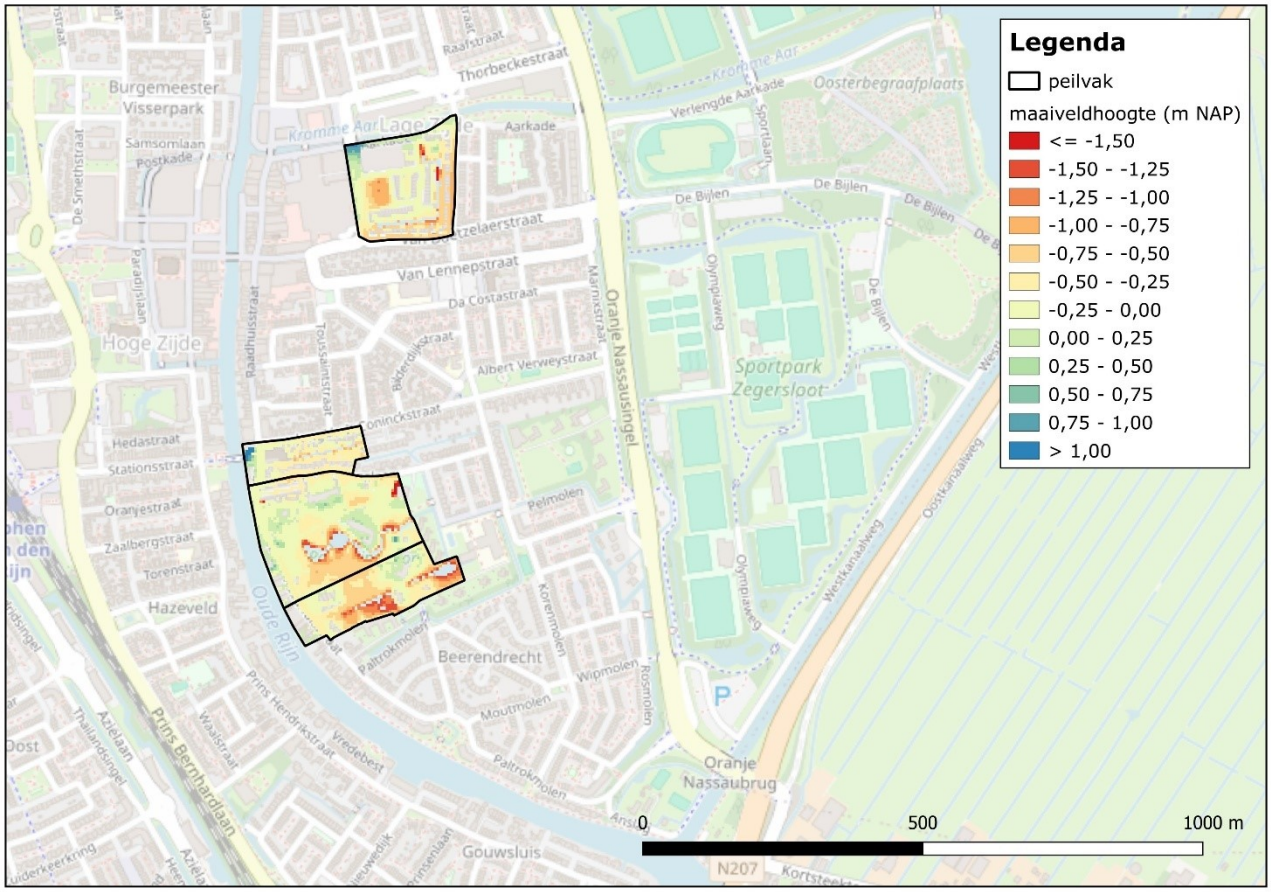
In dit hoofdstuk beschrijven we met welke gebiedskenmerken en belangen rekening moet worden gehouden bij de peilkeuze.

2.1. Bodemtype

De bodemkaart geeft voor de peilvakken geen bodemtype, omdat de bovengrond bij het bouwrijp maken van de grond gewijzigd is door bijvoorbeeld het opbrengen van zand. Boringen tonen dat onder de eventuele ophooglaag, de bovenste meter(s) bestaat uit rivierklei met daaronder (grof) zand.

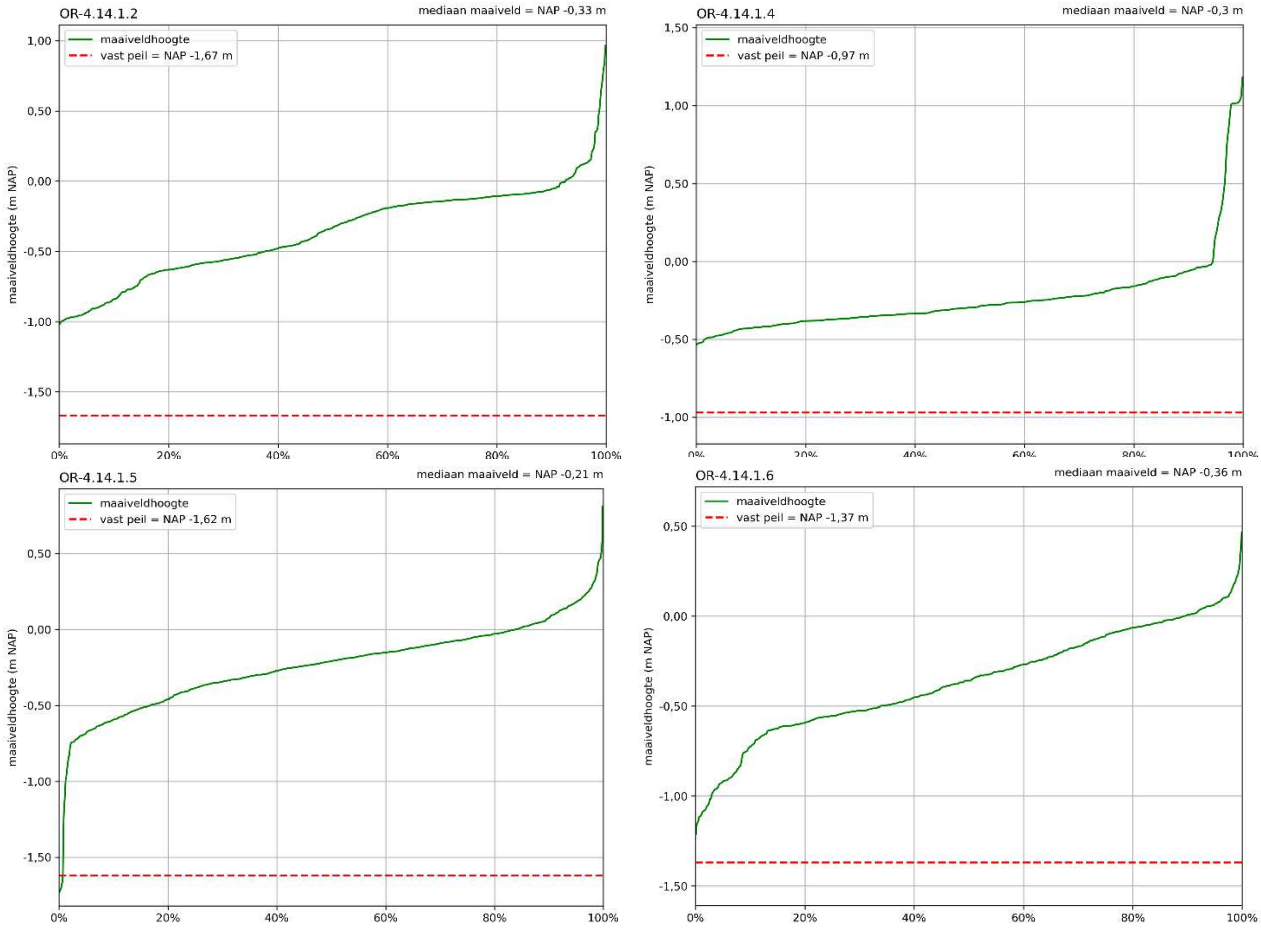
2.2. Hoogteligging en maaivelddaling

De maaiveldhoogte in de peilvakken ligt grotendeels tussen de NAP -1 m en NAP 0 m (zie Figuur 6). Er zijn geen betrouwbare maaivelddalingsgegevens beschikbaar, maar de verwachting is dat deze beperkt zal zijn omdat de bodem vooral uit klei en zand bestaat.

Figuur 4: Maaiveldhoogte

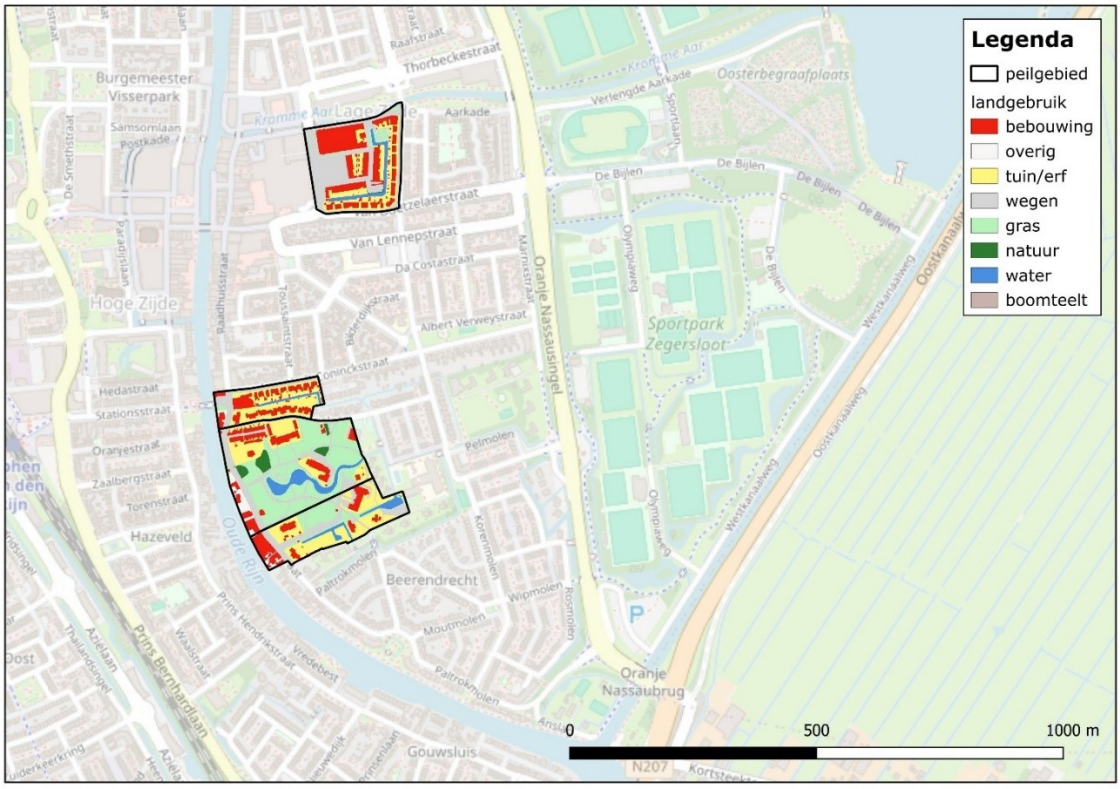
De maaiveldhoogte binnen de peilvakken is ongelijk. Onderstaande figuren geven inzicht in het maaiveldverloop binnen de peilvakken. Ook is de mediaanwaarde weergegeven, dat is de waarde waar een even groot deel van het peilvak boven als onder ligt.

Figuur 5: Maaiveldhoogteverdeling peilvak

2.3. Landgebruik

De peilvakken liggen binnen de bebouwde kom van Alphen aan den Rijn en bestaan uit stedelijk gebied. In peilvak OR-4.14.1.2 is sinds de vaststelling van het vigerend peilbesluit (2009) een deel van het parkeerterrein bebouwd. In peilvak OR-4.14.1.5 ligt het park Rijnstroom. Een park dat in de 1930 - 1940 is aangelegd met veel (exotische) bomen. Het landgebruik in de peilvakken is in overeenstemming met het omgevingsplan.

Figuur 6: Huidig landgebruik

2.4. Overige functies en waarden

In de Nota Peilbeheer is als uitgangspunt opgenomen dat het peil de maatschappelijke functies moet ondersteunen, maar ook rekening moet houden met ecologische waarden en met de klimaatopgave. Een tweede uitgangspunt is dat Rijnland tracht bodemdaling en verzilting te beperken. Daarnaast kunnen ook nevenfuncties of andere waarden eisen stellen aan het peilbeheer. Voor deze peilvakken is dit niet aan de orde, waardoor alleen de maatschappelijke functie van stedelijk gebied van toepassing is.

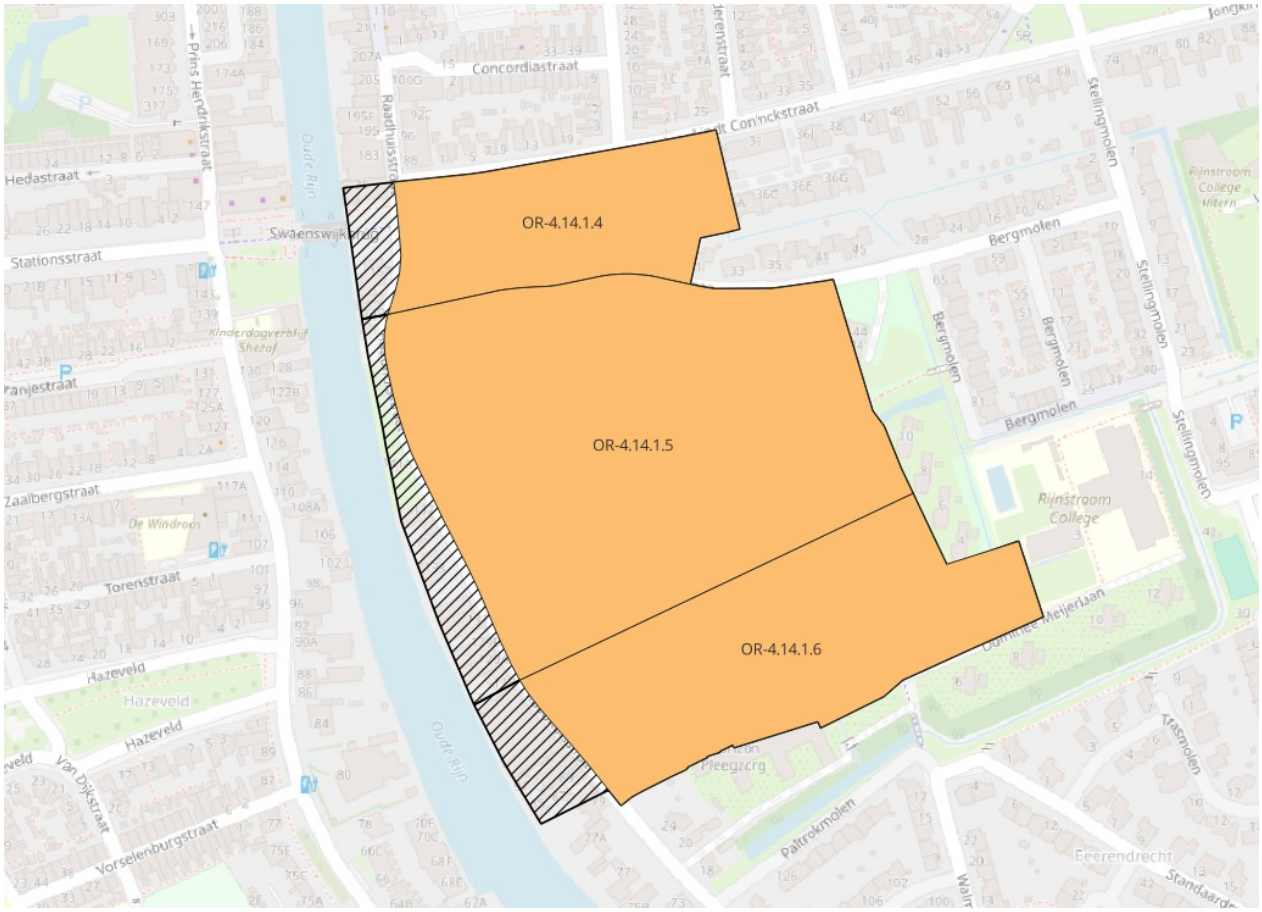
3. Watersysteemanalyse

In dit hoofdstuk beschrijven we of het huidige peilbesluit voldoet en zo niet, waar en waarom niet. Daarnaast beschrijven we of het functioneren van het watersysteem aanleiding geeft om te overwegen om het peilbeheer aan te passen: is het peilbeheer robuust of meer versnipperd dan we zouden willen, functioneert de wateraanvoer en -afvoer en is er voldoende berging voor piekbuien?

3.1. Analyse huidig peilbesluit

3.1.1. Peilvakindeling en peilen in de praktijk

De peilvakindeling komt in de praktijk niet geheel overeen met het huidige peilbesluit. Het hoger gelegen gebied ten westen van de Raadhuisstraat (gearceerd in Figuur 9) valt in het vigerende peilbesluit binnen de peilvakken OR-4.14.1.4, OR-4.14.1.5 en OR-4.14.1.6, maar valt in praktijk bij de boezem van Rijnland (Oude Rijn). In de praktijk is de situatie sinds het vorige peilbesluit echter niet gewijzigd en deze aanpassing is dus administratief.

Figuur 7: Verschil vigerende peilvakken en praktijk peilvakken.

Onderstaande tabel laat zien waar de praktijkpeilen overeenkomen met of verschillen van het huidige peilbesluit.

Tabel 3: Huidig peilbesluit en praktijkpeilen

peilvak	huidig peilbesluit (m NAP)	Praktijkpeil (m NAP)
OR-4.14.1.2	-1,67	-1,71
OR-4.14.1.4	-0,97	-1,33
OR-4.14.1.5	-1,62	-1,55
OR-4.14.1.6	-1,37	-1,53

Het is opvallend dat er (met name in peilvak OR-4.14.1.4) grote verschillen zijn tussen het vigerende peil en het praktijkpeil. Uit metingen blijkt dat het peilbesluitpeil in peilvak OR-4.14.1.4 nooit is ingevoerd en dat in het vigerende peilbesluit dus een foutief peil is opgenomen. Mogelijk zijn de metingen van een peilschaal gebruikt die niet in het betreffende peilvak stond, maar dit is niet is meer goed te achterhalen. In het vigerende peilbesluit (uit 2009) zijn destijds de praktijkpeilen als uitgangspunt genomen, met als argument dat het peil geregeld wordt door vaste stuwen en er geen reden was om dit peil aan te passen.

Voor alle peilvakken geldt dat het praktijkpeil al minimaal 10 jaar wordt gevoerd en dus is het aannemelijk dat ook voor peilvak OR-4.14.1.5 en OR-4.14.1.6 destijds in het vigerende peilbesluit niet van de juiste peilen is uitgegaan.

3.1.2. Functiefacilitering

Om te bepalen of een peil aansluit op het landgebruik zijn drooglegginsrichtlijnen opgenomen in de Nota Peilbeheer. Ook kijken we daarbij naar specifieke gevallen, zoals het voorkomen van schade aan funderingen in stedelijk gebied of bijvoorbeeld landbouwgebieden die subsidie ontvangen voor weidevogels.

Onderstaande tabel laat zien of de drooglegging (uitgaande van de mediane maaiveldhoogte) in de peilvakken overeenkomt met de drooglegginsrichtlijnen voor de meest voorkomende landgebruiksfuncties in de peilvakken. Omdat in het vigerende peilbesluit peilen zijn opgenomen die in de praktijk niet zijn gehanteerd, is in de tabel uitgegaan van de praktijkpeilen. De drooglegginsrichtlijnen zijn hierin aangegeven in groen (wenselijk), oranje (niet optimaal) en rood (onwenselijk). Met Z (zomerpeil), W (winterpeil) en V (vast peil) is aangegeven tot welke drooglegging de praktijkpeilen leiden.

Tabel 4: Beoordeling drooglegging t.o.v. drooglegginsrichtlijnen (kolom 4 t/m 12 is drooglegging in centimeters)

peilvak	Hoofdfunctie	oppervlakte [ha]	<40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100	100-120	>120
OR-4.14.1.2	bebouwing	3,4									V
OR-4.14.1.4	bebouwing	1,3								V	
OR-4.14.1.5	Bebouwing/park	4,6									V
OR-4.14.1.6	bebouwing	2,3								V	

Uit de tabel blijkt dat de praktijkpeilen de functies voldoende faciliteren. Omdat er ook geen klachten zijn vanuit het gebied, is er geen reden om de peilen te wijzigen.

In de peilvakken zijn er geen mogelijkheden om een dynamisch peil in te voeren. Het peil wordt gereguleerd door vaste stuwen en gezien de beperkte omvang van de peilvakken (1 – 5 ha) is het niet kostenefficiënt om de kunstwerken aan te passen. Het positieve effect van het instellen van dynamisch peil weegt, gezien de beperkte omvang van de peilvakken, niet op tegen de kosten van het ombouwen van de vaste stuwen.

4. Peilvoorstel

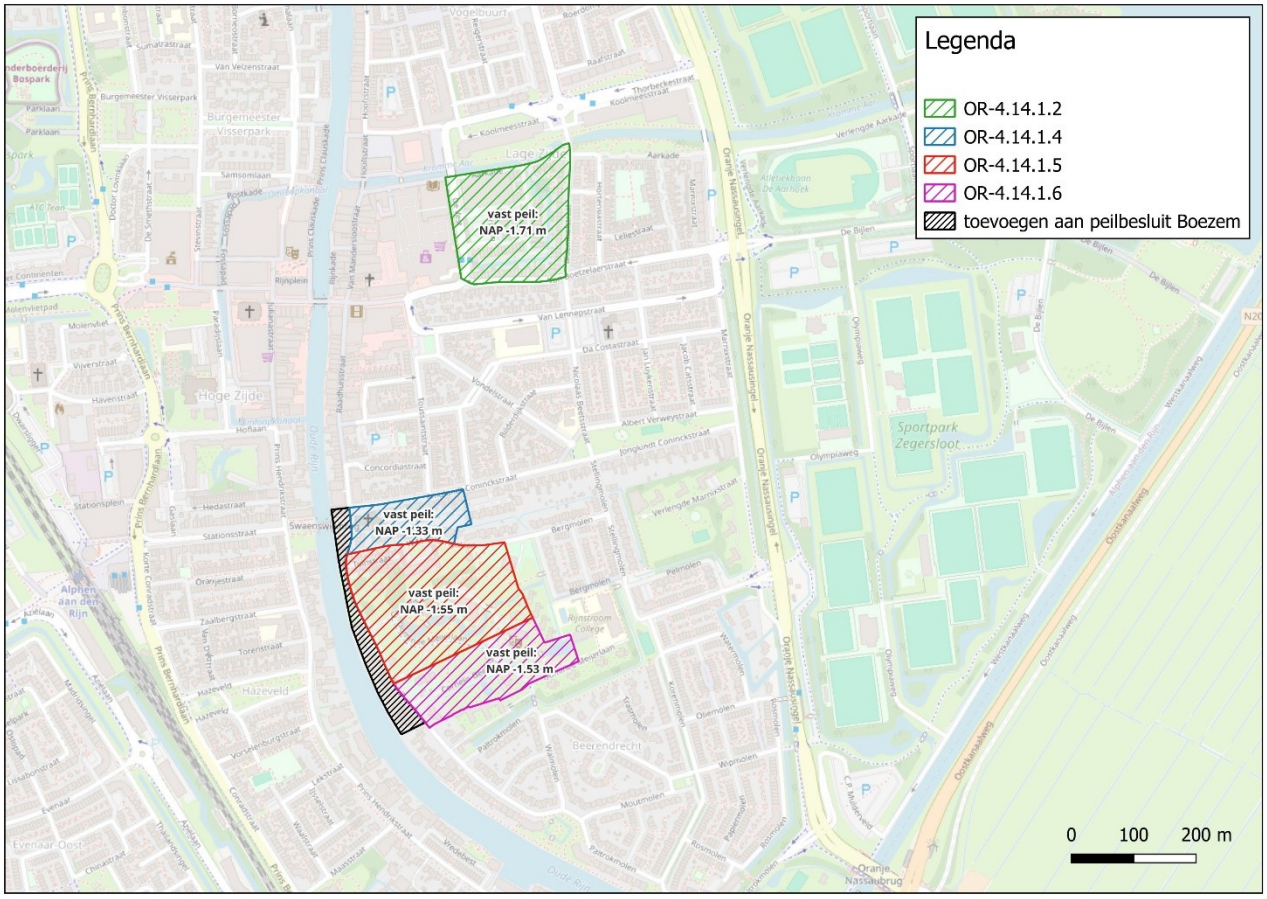
In onderstaande tabel staat het peilvoorstel voor alle peilvakken, inclusief het huidige peilbesluit en de praktijkpeilen van de afgelopen 10 jaar.

Tabel 5: Peilvoorstel, huidig peilbesluit en praktijkpeilen

Peilvak	Peilvoorstel (m NAP)	Huidig besluit (M NAP)	Praktijkpeil (M NAP)
OR-4.14.1.2	-1,71	-1,67	-1,71
OR-4.14.1.4	-1,33	-0,97	-1,33
OR-4.14.1.5	-1,55	-1,62	-1,55
OR-4.14.1.6	-1,53	-1,37	-1,53

Voor de peilvakken geldt een beheermarge van 10 cm boven en onder het streefpeil. Beheermarges zijn de fluctuaties van het waterpeil binnen een peilvak, onder normale omstandigheden. Deze fluctuaties treden op door natuurlijke processen, zoals wind en verval over watergangen en kunstwerken.

Op onderstaande kaart is de ligging van de peilvakken conform het peilvoorstel aangegeven. Hierbij is ook de westgrens van de peilvakken OR-4.14.1.4, OR-4.14.1.5 en OR-4.14.1.6 gewijzigd, zodat deze overeenkomt de situatie in de praktijk. Tevens is aangeven welk deel toegevoegd wordt aan het peilbesluit van de boezem.

Figuur 8: Peilvakindeling en peilvoorstel

Tabel 6: Effectentabel peilvoorstel

Effect op	Oordeel	Toelichting
Functies faciliteren:		
Landbouw	n.v.t.	Niet aanwezig
Waterkwaliteit, ecologie en biodiversiteit en natuur	0	Er verandert in de praktijk niets aan de waterdieptes, peilbeheer en inrichting ten opzichte van situatie die sinds 2009 al aanwezig is. Het effect ten opzichte van het vigerend peil is niet zinvol en slechts een theoretische vergelijking, aangezien dit peil nooit in de praktijk is ingevoerd vanwege foutieve data.
Bebouwing/funderingen	+	Het verlagen van het peil met name in peilvak OR-4.14.1.4 heeft een positief effect op de bebouwing. Dit is wel een theoretisch effect, omdat het vigerende peil nooit de praktijk is geweest.
Recreatie	n.v.t.	Er is geen sprake van recreatievaart.
Uitstralingseffecten grondwater	+	Doordat het peil in met name in peilvak OR-4.14.1.4 sterk verlaagd wordt ten opzichte van het vigerende peil, zorgt dit voor een verminderd uitstralingseffect. Dit is wel een theoretisch effect, omdat het vigerende peil nooit de praktijk is geweest.
Watersysteem (robuustheid)	0	Er wijzigt niets in het watersysteem ten opzichte van het vigerend peilbesluit.
Doelmatig waterbeheer	0	Er wijzigt niets in het waterbeheer ten opzichte van het vigerend peilbesluit.

Effect op	Oordeel	Toelichting
Beperken CO2-emissie en onomkeerbare processen	0	Omdat er geen veen aanwezig is in de bodem is er geen effect op de bodemdaling en CO2-emissie.
Zoetwatervoorziening	0	Er zijn geen effecten op de zoetwatervoorziening als gevolg van dit peilbesluit.
Water bodem sturend	+	Conform Nota Peilbeheer 2025: het landgebruik en aanwezige waterpeil sluiten goed bij elkaar aan.
Financiële effecten	0	Er zijn geen financiële consequenties verbonden aan dit peilvoorstel, aangezien er ook geen aanvullende maatregelen vereist zijn.

Legenda:

++	: groot positief effect
+	: klein positief effect
0	: neutraal effect
-	: klein negatief effect
--	: groot negatief effect